

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de voorzitters van de veiligheidsregio's
cc. liaisons

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**
Directie Politie, Security en
Crisisbeheersing
Afd. Crisisbeheersing & Cyber

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag

Postbus 20301
2500 EH Den Haag

www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon
contact@inspectie-jenv.nl

Onze referentie
6411939

Datum 18 juli 2025

Betreft Toezicht preparatie op (langdurige) stroomuitval

Geachte voorzitter,

In 2024 heeft de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie JenV) ¹ een verkenning uitgevoerd naar de voorbereiding van veiligheidsregio's samen met de crisispartners² op het risico van (langdurige) stroomuitval. De aanleiding hiervoor was het gesignaleerde toenemende risico met mogelijke ontwrichtende effecten.

Langdurige stroomuitval van meer dan 48 uur heeft mogelijk zeer ernstige en ontwrichtende gevolgen voor de samenleving en vitale sectoren. Nederland is een gedigitaliseerd land en digitale systemen zijn sterk verweven in ons dagelijks leven. Uitval van stroom kan daarmee ingrijpende effecten op het dagelijks leven veroorzaken, onder andere de uitval van pinverkeer en betalingssystemen, verlies van communicatiemogelijkheden en verstoringen van vitale processen bijvoorbeeld in ziekenhuizen of waterzuiveringsinstallaties. In de Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid (RbRa)³ wordt een landelijke black-out geduid als een waarschijnlijk scenario met ernstige impact. Door de afhankelijkheid van digitale systemen en verschillende recente ontwikkelingen neemt het risico op (langdurige) stroomuitval steeds verder toe. Zo ontstaat er vanwege een toename aan elektrificatie (het gebruik van elektriciteit) onder andere als gevolg van de energietransitie, een verhoogde afhankelijkheid van het Europese elektriciteitsnet. Dit kan leiden tot netcongestie, waarbij meer elektriciteit wordt gevraagd dan dat er capaciteit aanwezig is om de hoeveelheid elektriciteit te vervoeren op het elektriciteitsnet. De stabiliteit van het elektriciteitsnet staat ook onder druk door geopolitieke spanningen en cyberdreigingen.

Op de hoofdlijnen concludeert de Inspectie JenV dat de uitval van elektriciteit als een waarschijnlijk en impactvol risico wordt gezien waarop veiligheidsregio's zich voorbereiden. Zo stellen veiligheidsregio's operationele planvorming op en oefenen ze met het scenario. Netbeheerders worden hierbij actief betrokken. Het

¹ Op grond van artikel 57 van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) houdt de Inspectie Justitie en Veiligheid toezicht op de veiligheidsregio's ten aanzien van de taken met betrekking tot de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

² Partijen in de functionele keten, de landelijke netbeheerder TenneT, regionale netbeheerders en het ministerie van Economische Zaken, zijn verantwoordelijk voor het beheer van het elektriciteitsnet en zijn in eerste instantie aan zet om een crisis in de elektriciteitsvoorziening te verhelpen. De algemene keten, waaronder het ministerie van Justitie en Veiligheid en de veiligheidsregio's, kan bij een crisis in de functionele keten geactiveerd worden wanneer er gevolgen zijn voor de openbare orde en veiligheid en/of voor andere sectoren en richt zich daarbij op het handhaven van de openbare orde en treft maatregelen richting de bevolking in het kader hiervan. Bron: Nationaal Crisisplan Elektriciteit

³ [Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid | Rapport | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid](#)

is niet het geval dat er regio's zijn die structureel beter of minder goed zijn voorbereid op stroomuitval. Bij elke regio zijn er thema's waar het al beter loopt en thema's waar verbetering op noodzakelijk is. De Inspectie JenV ziet vooral ruimte voor verbetering voor veiligheidsregio's en netbeheerders in de voorbereiding op een uitval van elektriciteit die grootschaliger en/of langduriger van aard (meer dan 48 uur) is. Een zorgpunt is het gebrek aan actuele continuïteitsplannen bij de veiligheidsregio's. Een dergelijk plan is essentieel om de continuïteit van de eigen organisatie te waarborgen in het geval een crisis zoals (langdurige) stroomuitval ook de eigen organisatie raakt.

Bevindingen, analyse en (deel)conclusies per thema

De Inspectie JenV heeft de interviewverslagen van 27 gesprekken en de ontvangen documentatie in samenhang bekeken en geanalyseerd (zie bijlage *Methodiek: Verricht toezicht door de Inspectie JenV*) op tien vooraf vastgestelde thema's die raken aan de taakuitvoering van de veiligheidsregio's ten aanzien van crisisbeheersing en rampenbestrijding, te weten Duiding van het risico, Impactanalyse, Planvorming, Continuïteit van de eigen crisisorganisatie, Samenwerking met netbeheerders, Bevorderen netwerksamenwerking, Informatiedeling, Risicocommunicatie, Multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (MOTO) en Evalueren⁴. Hierbij heeft de Inspectie gekeken naar aspecten die positief kunnen bijdragen aan de voorbereiding op stroomuitval, zoals samenwerking tussen regio's onderling en tussen regio's en crisispartners en of deze geborgd zijn in de vorm van afspraken of convenanten, het actief delen van informatie om het risico op stroomuitval te monitoren en het doorlopen van de PDCA⁵-cyclus. In onderstaande tekst wordt ingegaan op de bevindingen, analyse en (deel)conclusie per thema:

Duiding van het risico

(Langdurige) stroomuitval wordt in de Regionale Risicoprofielen (RRP) van de 25 veiligheidsregio's als mogelijk tot en met zeer waarschijnlijk⁶ scenario beoordeeld, met ernstige tot en met catastrofale gevolgen voor de veiligheid van de samenleving. Ondanks het feit dat er variatie is in de beoordeling van de waarschijnlijkheid en de impact van het risico, ziet de Inspectie JenV dat regio's (langdurige) stroomuitval over het algemeen als een realistisch en impactvol scenario zien waarop voorbereiding noodzakelijk is. Deze observatie wordt verder ondersteund door het feit dat bijna de helft (10 van de 25) van de veiligheidsregio's aangeeft (ofwel in het RRP en/of in de gesprekken) dit scenario als een prioritair risico te beschouwen en er daarom meer aandacht aan besteden binnen de organisatie (bijvoorbeeld door het aanwijzen van een themahouder die verantwoordelijk is voor de doorontwikkeling van de preparatie op stroomuitval

⁴ Deze thema's zijn vergelijkbaar met de thema's die de Inspectie JenV in 2023 heeft onderzocht in het kader van de voorbereiding van de veiligheidsregio's op het risico van overstroming. Hierover heeft de Inspectie JenV gerapporteerd in de [Brief Toezicht preparatie op overstromingsrisico veiligheidsregio's | Inspectie Justitie en Veiligheid](#).

⁵ Plan-do-check-act.

⁶ De mogelijke klassen die in de RRP's worden gebruikt zijn: zeer onwaarschijnlijk, onwaarschijnlijk, mogelijk, waarschijnlijk, zeer waarschijnlijk.

binnen de veiligheidsregio) of de ambitie laten zien om dit de komende tijd te doen.

In de RRP's wordt niet altijd expliciet vermeld of netwerkpartners zoals netbeheerders bij de duiding van het risico van (langdurige) stroomuitval betrokken zijn geweest. Desondanks ziet de Inspectie JenV vanuit de gevoerde gesprekken geen aanwijzingen om te veronderstellen dat het betrekken van netwerkpartners bij het opstellen van het RRP niet in voldoende mate gebeurt.

Impactanalyse

De meerderheid van de veiligheidsregio's (15 van 25 veiligheidsregio's) stelt een (beknpte) impactanalyse op om de effecten van (langdurige) stroomuitval in kaart te brengen. De Inspectie JenV constateert dat verschillen aanwezig zijn ten aanzien van de impactanalyses. Ten eerste wordt het risico van (langdurige) stroomuitval op verschillende manieren gecategoriseerd. Sommige veiligheidsregio's groeperen het risico samen met andere risico's onder 'uitval vitale infrastructuur'. Andere regio's beschrijven de uitval van stroom echter als een enkel scenario.

Ten tweede zijn ook inhoudelijke verschillen te zien in de uitwerking van de keteneffecten. Ook wordt bij de beschrijving van de keteneffecten soms weinig aandacht besteed aan de vraag of en hoe deze effecten in de loop van het incident veranderen (8-24 uur, 24 uur, meer dan 48 uur). Bij andere risico's, zoals bij het risico van hoogwater, is een landelijke handreiking voor een impactanalyse⁷ ontwikkeld. Deze handreiking ondersteunt veiligheidsregio's op een eenduidige en consistente manier komen tot een inschatting van de impact van een risico. Daarnaast zorgt het ervoor dat een impactanalyse een integrale stap wordt bij de voorbereiding op een crisis.

In een reflectiegesprek met de vakraad risico- en crisisbeheersing over de verkenning naar de preparatie op (langdurige) stroomuitval wordt aangegeven dat de nafase en herstel ook aandacht behoeft. Het Rijk en veiligheidsregio's kunnen hiervoor samen met ketenpartners zoals netbeheerders, gemeenten en andere partners nader verkennen wat er moet gebeuren in deze nafase nadat de stroom het weer doet.

Planvorming

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw Landelijk Crisisplan Elektriciteit (LCP-Elektriciteit) in opvolging van het huidige Nationaal Crisisplan Elektriciteit⁸. Dit plan geeft inzicht in bestaande afspraken en werkwijze ten aanzien van de crisisbeheersing bij (dreigende) verstoringen van het elektriciteitsnet. Naar verwachting wordt dit in 2026 opgeleverd en dienen de veiligheidsregio's dit plan te vertalen naar de eigen regio. In een reflectiegesprek met de vakraad risico- en crisisbeheersing over de verkenning naar de preparatie op (langdurige)

⁷ Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingsdreiging | Informatiepunt Leefomgeving

⁸ <https://www.nctv.nl/binaries/nctv/documenten/publicaties/2022/03/15/nationaal-crisisplan-elektriciteit-2021/nationaal-crisisplan-elektriciteit-2021.pdf>

stroomuitval wordt echter benadrukt dat de wens bestaat dat de veiligheidsregio's nauw samenwerken met de ministeries bij de ontwikkeling van het LCP-elektriciteit.

De veiligheidsregio's geven aan dat de operationele planvorming (zoals een informatiekaart of incidentbestrijdingsplan) ten aanzien van (langdurige) stroomuitval aanwezig is binnen hun regio. Bij vrijwel alle veiligheidsregio's is deze planvorming ook actueel (22 van de 24 regio's). Veelal zijn deze ook afgestemd op het Nationaal Crisisplan Elektriciteit. De Inspectie JenV acht het een positieve ontwikkeling dat de districten Oost-5⁹, Noordwest-3¹⁰ en Noord-3¹¹ ook bovenregionale planvorming (bijvoorbeeld multi-aandachtskaarten) hebben opgesteld. Zeker gezien een (langdurige) stroomuitval ook meerdere regio's tegelijkertijd kan treffen. Ook gaven de netbeheerders aan bij de planvorming betrokken te zijn. Een aandachtspunt ten aanzien van planvorming is dat de focus van de planvorming vaak gericht is op een stroomuitval maar niet expliciet op een langer durend (meer dan 48 uur) of een black-out scenario¹².

Bij de planvorming die aan de Inspectie JenV is voorgelegd, is gekeken of er aandacht is voor mogelijke scenario's en handelingsperspectieven bij (langdurige) stroomuitval, de alarmerings- en opschalingsfase, en de verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden tussen betrokken crisispartners. Dit zijn elementen waarvan de Inspectie JenV denkt dat ze van belang zijn bij een inzet op operationeel niveau¹³. Bij 16 van de 25 veiligheidsregio's waren deze elementen aanwezig in de operationele planvorming. In enkele gevallen waren in de operationele planvorming ook extra elementen aanwezig, zoals sleutelbesluiten, crisiscommunicatie en verantwoordelijkheden voor de mono-kolommen (brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening en gemeenten).

Continuïteit van de eigen crisisorganisatie

(Langdurige) stroomuitval heeft niet alleen een enorme impact op het samenleven van de bevolking in Nederland, het vormt ook een risico voor de veiligheidsregio's zelf omdat het ook de eigen organisatie kan raken. Continuïteitsplannen zijn essentieel om inzichtelijk te maken wat tijdens een ramp of een crisis op de crisisorganisatie van de veiligheidsregio's afkomt en wat de regio's zelf kunnen doen om de eigen continuïteit te waarborgen. De Inspectie JenV constateert dat bij meer dan de helft van de veiligheidsregio's (15 van de 25 regio's) geen (actueel) continuïteitsplan bestaat, waarin ook specifiek aandacht is voor een (langdurige) stroomuitval.

⁹ Samenwerkingsverband tussen de veiligheidsregio's Gelderland-Zuid, Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland, IJsselland en Twente.

¹⁰ Samenwerkingsverband tussen de veiligheidsregio's Noord-Holland-Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland.

¹¹ Samenwerkingsverband tussen de veiligheidsregio's Groningen, Fryslân en Drenthe.

¹² Bij een black-out scenario is er sprake van een grootschalige stroomstoring waarbij het gehele elektriciteitsnet uitvalt en een zogenoemde 'black-start procedure' nodig is om de elektriciteitscentrales weer op te starten. Deze definitie is gebaseerd op de opbrengsten van de gesprekken met de twee netbeheerders.

¹³ [Toetsingskader Multidisciplinaire Taakuitvoering Veiligheidsregio's | Toetsingskader | Inspectie Justitie en Veiligheid](#)

De Inspectie JenV ziet wel dat het onderwerp bij de regio's op de agenda staat. Regio's hebben in de gesprekken aangegeven de ambitie te hebben om het eigen continuïteitsplan de komende jaren te ontwikkelen (9 van de 25 regio's). Daarnaast geven drie regio's aan dat zij wel al inzicht hebben in de effecten van een stroomuitval op hun eigen organisatie, maar dat zij deze nog niet hebben vastgelegd in een plan. Bij de plannen die aan de Inspectie JenV zijn voorgelegd, is te zien dat de veiligheidsregio's mitigerende maatregelen hebben genomen om ervoor te zorgen dat de eigen continuïteit gewaarborgd is (bijvoorbeeld door uitwijklocaties, verdringingsreeksen¹⁴ en personele bezetting).

Er zijn zes veiligheidsregio's die afspraken of convenanten hebben gemaakt met DARES. DARES kan internetonafhankelijk een autonoom en robuust communicatienetwerk activeren, waarmee verbindingen gemaakt kunnen worden tijdens noodsituaties. Dit kan een aanvulling zijn op de fall-backopties¹⁵ die veiligheidsregio's zelf treffen. Deze fall-backsystemen kunnen immers ook uitvallen.

Samenwerking met netbeheerders

Zowel de regio's als de netbeheerders geven aan dat de samenwerking tussen de veiligheidsregio's en de netbeheerders goed loopt. Zij spreken over laagdrempelige contacten op verschillende niveaus en dat netbeheerders aansluiten bij oefeningen. 15 regio's geven aan dat de samenwerking is vastgelegd in de vorm van een convenant of vastgelegde samenwerkingsafspraken. Deze worden echter niet altijd regelmatig vernieuwd of aangepast. Een niet-geformaliseerde samenwerking kan in de praktijk goed verlopen. Toch kan het concretiseren van samenwerking in de vorm van afspraken en het regelmatig actualiseren van deze afspraken na evaluatie van de samenwerking ervoor zorgen dat de samenwerking structureel geborgd wordt en minder afhankelijk is van functionarissen die in die tijdsperiode bij de organisaties werken.

Beide netbeheerders die de Inspectie JenV sprak geven aan dat de samenwerking met de veiligheidsregio's over het algemeen goed verloopt en regelmatig contact is. Echter, wordt ook erkend dat de frequentie en mate van formalisering van het contact per veiligheidsregio en per niveau binnen de veiligheidsregio verschilt. Bovendien geven de netbeheerders aan dat het tijdrovend kan zijn om alle veiligheidsregio's op dezelfde manier te bedienen. Als mogelijke oplossing hiervoor wordt door een netbeheerder voorgesteld om periodiek ter aanvulling een netwerkdag tussen de regionale netbeheerders en de veiligheidsregio's te organiseren.

¹⁴ Een verdringingsreeks bepaalt de verdeling van de beschikbare stroom in het geval van schaarste. De verdringingsreeks is opgezet om prioriteiten te kunnen geven aan de verschillende sectoren die stroom vragen. Bron: <https://www.nctv.nl/binaries/nctv/documenten/publicaties/2022/03/15/nationaal-crisisplan-elektriciteit-2021/nationaal-crisisplan-elektriciteit-2021.pdf>

¹⁵ Het hebben van extra systemen of middelen die beschikbaar zijn als back-up in het geval van storingen of uitval van het primaire systeem.

In een reflectiegesprek met de vakraad risico- en crisisbeheersing over de verkenning naar de preparatie op (langdurige) stroomuitval wordt daarnaast de wens uitgesproken om de samenwerking met landelijke partijen die een rol hebben bij een verstoring van het elektriciteitsnet te versterken. Dit vanuit de behoefte om meer betrokken te worden bij de landelijke ontwikkeling op thema's zoals verdringingsreeksen, redundantie¹⁶, wetgeving en informatiedeling.

Bevorderen netwerksamenwerking

De Inspectie JenV heeft in dit onderzoek onvoldoende beeld gekregen hoe veiligheidsregio's andere organisaties en (sleutel)functionarissen in de crisisorganisaties stimuleren hun voorbereiding op stroomuitval te versterken. Veiligheidsregio's geven aan daarmee bezig te zijn en beschrijven de samenwerking met de netwerkpartners zelf grotendeels als positief. De intensiteit van de samenwerking met netwerkpartners verschilt echter per regio, onder andere ook omdat dit afhangt van de regionale risico's en kwetsbaarheden. Voorbeelden van netwerkpartners met wie de regio's contact hebben, zijn bijvoorbeeld de chemische industrie of kwetsbare objecten zoals ziekenhuizen en zorginstellingen. Een werkwijze in de praktijk is: veiligheidsregio Twente werkt met de zorgsector (in totaal 13 zorginstellingen) aan weerbaarheid in de keten, waar de voorbereiding op langdurige stroomuitval ook een onderdeel van is. De focus ligt daarbij op planvorming, doorleefsessies en oefeningen. Hierbij komen ook maatregelen naar voren die zorgpartners kunnen treffen wanneer de stroomuitval, onder andere op communicatie en informatievoorziening en protocollen.

Dit is een goed voorbeeld hoe veiligheidsregio's kunnen investeren in de samenwerking met netwerkpartners die een rol kunnen hebben in het beperken van ongewenste keteneffecten van stroomuitval, door niet alleen vast te stellen wat deze effecten zijn, maar organisaties ook aan te sporen mitigerende maatregelen te treffen om de eigen weerbaarheid te versterken.

Informatiedeling

Afspraken tussen veiligheidsregio's en netbeheerders over het delen van informatie hebben met name betrekking op de lauwe en warme fase van een ramp of crisis (m.a.w. tijdens een ramp of crisis). Informatie die wordt gedeeld gaat over actuele storingen of energieonderbrekingen. De netbeheerders die de Inspectie JenV heeft gesproken, hebben hiervoor toegang tot het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS)¹⁷ en kunnen hierin relevante operationele informatie voor crisispartners toevoegen.

Het delen van risico-informatie vanuit de netbeheerder aan de veiligheidsregio in de koude fase lijkt uiteen te lopen: veiligheidsregio's zijn voor het versterken van

¹⁶ Dit houdt in dat er meerdere netwerkverbindingen in gebruik zijn en dat zodra er één verbinding uitvalt, een andere het overneemt.

¹⁷ Het Landelijk Crisis Management Systeem wordt door crisispartners gebruikt om een actueel en gedeeld beeld te onderhouden, ter ondersteuning van de netcentrische werkwijze. Het situatiebeeld biedt snel een overzicht van alle gedeelde informatie. Bron: NIPV

hun informatievoorziening bezig met het inrichten van veiligheidsinformatieknooppunten (VIK)¹⁸ of hebben al een VIK operationeel. Zij geven aan behoefte te hebben aan het opnemen van informatie in het VIK over de geplande werkzaamheden van de regionale netbeheerder die een tijdelijke uitval van elektriciteit kunnen veroorzaken. Met deze informatie kunnen zij het risico op stroomuitval beter monitoren. De ontwikkeling van de VIK's loopt uiteen per regio en het aanleveren van informatie voor de VIK's over het elektriciteitsnetwerk verschilt per netbeheerder. Sommige regio's hebben formele afspraken gemaakt met de netbeheerders in hun convenant over het delen van risico-informatie. De Inspectie JenV blijft de doorontwikkeling van de VIK's en KCR2 en de aandacht voor informatie over elektriciteit(uitval) hierbij volgen.

Risicocommunicatie

Op grond van artikel 46 van de Wet veiligheidsregio's en artikel 5 en 9 van het Besluit inzake informatie rampen en crises is het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor risicocommunicatie aan de bevolking. Uit het onderzoek van de Inspectie JenV blijkt dat veiligheidsregio's hier voornamelijk uitvoering aan geven door informatie over stroomuitval aan te bieden via de website van de eigen regio. Hierbij wordt ook regelmatig verwezen naar de landelijke campagne *Denk vooruit*¹⁹ of de fictieve nieuwsuitzending *Black-out*²⁰.

De Inspectie JenV voert momenteel een onderzoek uit naar hoe gemeenten, veiligheidsregio's en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) samenwerken om met risicocommunicatie de samenleving voor te bereiden op rampen en crises²¹.

Multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (MOTO)

Bij een groot deel van de veiligheidsregio's vinden (multidisciplinaire) oefeningen op het thema stroomuitval plaats. Dit zijn met name oefeningen op CoPI²²/ROT²³-niveau, waarbij liaisons van regionale netbeheerders regelmatig aansluiten, en in mindere mate oefeningen op BT²⁴-niveau. Daarnaast vinden er in meerdere regio's ook andere (M)OTO-activiteiten plaats ten aanzien van stroomuitval, zoals

¹⁸ Knooppunt waar informatie van veiligheidsregio's en partners samenkomt, met elkaar wordt verbonden en een actueel veiligheidsbeeld wordt gepresenteerd. Hiermee wordt de informatiepositie van de Veiligheidsregio en partners voor, tijdens en na incidenten versterkt. Bron: NIPV

¹⁹ Denk vooruit (<https://www.denkvooruit.nl/>) is een campagne vanuit de NCTV in samenwerking met de veiligheidsregio's om mensen te stimuleren na te denken over mogelijke noodsituaties en zich hierop voor te bereiden door een noodpakket samen te stellen.

²⁰ Een fictief nieuwsprogramma dat is uitgezonden op de NPO om de consequenties van langdurige stroomuitval inzichtelijk te maken en hiermee meer bewustzijn te creëren over de weerbaarheid van de samenleving. Het programma is ontwikkeld in samenwerking met verschillende partijen, zoals de NCTV en Stedin.

²¹ Het plan van aanpak (d.d 17 april 2025) voor het onderzoek naar risicocommunicatie aan de bevolking is te vinden via: [Onderzoek naar risicocommunicatie aan bevolking | Nieuwsbericht | Inspectie Justitie en Veiligheid](#).

²² In het Commando Plaats Incident (CoPI) zitten vertegenwoordigers van de verschillende hulpverleningsdiensten en samen coördineren ze het incident en adviseren ze hoe het incident het beste aangepakt kan worden.

²³ Het Regionaal Operationeel Team (ROT) verzamelt informatie, adviseert en coördineert bij inzet van hulpverleningsdiensten buiten de plaats van het incident (brongebied).

²⁴ Het beleidsteam is een multidisciplinair team dat de burgemeester adviseert over (mogelijk) te nemen maatregelen en de communicatie richting pers en publiek bij een incident binnen een gemeente (Gemeentelijk Beleidsteam) of meer dan twee gemeenten (Regionaal Beleidsteam).

kennissessies, e-learnings voor crisisfunctionarissen of 'doorleefsessies' met partners om het scenario door te leven en hierbij zaken zoals keteneffecten en de verdeling van verantwoordelijkheden in kaart te brengen.

De oefeningen die nu plaatsvinden binnen de veiligheidsregio's zijn met name gericht op kortdurende stroomuitval en in mindere mate op een stroomuitval die dagen of zelfs weken duurt. Bovenregionale en/of landelijke multidisciplinaire oefeningen hebben nog niet plaatsgevonden voor zover de Inspectie JenV heeft kunnen nagaan. Dergelijke oefeningen zijn belangrijk om goed de integrale aanpak van het incident te beoefenen in een context van complexe (keten)effecten die de samenleving raken en waarbij veel verschillende crisispartners (zowel lokaal, regionaal als landelijk) en vitale sectoren betrokken zijn.

Evalueren

Het merendeel van de veiligheidsregio's geeft aan dat er is geëvalueerd na een inzet of oefening met het scenario (langdurige) stroomuitval. In de evaluatieverslagen die de Inspectie JenV heeft ontvangen is er aandacht voor aspecten zoals de onderlinge samenwerking en informatiedeling. Wel wordt in deze verslagen de aanpak van het incident beperkt geëvalueerd, waardoor er weinig inhoudelijke leerpunten over de aanpak naar voren komen. De Inspectie JenV vindt dit een omissie. Uit evaluaties kan bijvoorbeeld naar voren komen dat operationele planvorming of werkwijzen bijgesteld moeten worden. Een voorbeeld vanuit het district Oost-5 is dat aandachtspunten uit eerdere oefeningen opgenomen zijn in operationele planvorming.

Conclusie

Op basis van de bevindingen concludeert de Inspectie JenV dat de veiligheidsregio's de uitval van elektriciteit over het algemeen als een waarschijnlijk scenario zien en zich hierop voorbereiden binnen hun regio. Veiligheidsregio's hebben hiervoor operationele planvorming opgesteld en oefenen veelal regelmatig met het scenario stroomuitval. Bij de voorbereiding op het scenario betrekken de veiligheidsregio's ook actief de regionale netbeheerders. Een zorgpunt is de aanwezigheid van continuïteitsplannen binnen de veiligheidsregio's. Een (langdurige) stroomuitval kan immers ook de crisisorganisatie van de veiligheidsregio zelf treffen en dus is het van belang dat veiligheidsregio's maatregelen treffen om de eigen continuïteit te waarborgen.

De veiligheidsregio's kunnen samen met partners nog een slag maken in de voorbereiding op een uitval van elektriciteit die grootschaliger en/of langduriger van aard is. Het is niet uit te sluiten dat stroomuitval meerdere veiligheidsregio's of het hele land treft (black-out scenario). Er is steeds meer bewustwording over de potentiële ontwrichte effecten van stroomuitval op vitale processen en de continuïteit van de samenleving. Met een verdere gezamenlijke voorbereiding op langdurige en/of grootschalige uitval van elektriciteit kunnen deze negatieve gevolgen zoveel als mogelijk gemitigeerd en beperkt worden.

Aanbevelingen

De Inspectie JenV beveelt de veiligheidsregio's aan om de preparatie op stroomuitval verder te versterken:

- Waarborg de continuïteit van de eigen crisisorganisatie: stel een continuïteitsplan voor de eigen crisisorganisatie en zorg onder andere voor voldoende redundantie in communicatiemiddelen en informatiesystemen die als fall-back optie kunnen dienen in het geval van stroomuitval en beoefen en test deze regelmatig samen met partners.
- Versterk bovenregionale oefeningen: zorg ervoor dat incidenten die impact kunnen hebben over de regio-grenzen of landelijke grenzen heen, zoals grootschalige stroomuitval, periodiek gezamenlijk beoefend worden. Verken hierbij de mogelijkheid om systeemtesten²⁵ gezamenlijk met meerdere regio's te organiseren en uit te voeren.
- Houd meer rekening met de duur van een crisis: bezie of de huidige opgestelde scenario's, keteneffecten en operationele planvorming ten aanzien van stroomuitval ook toepasbaar zijn voor een scenario van uitval van elektriciteit van langer dan 48 uur en beoefen dit periodiek. De Inspectie JenV denkt dat het van toegevoegde waarde kan zijn om de keteneffecten verder en in samenhang uit te werken en hierbij gericht aandacht te hebben voor het tijdsbestek van stroomuitval (ook meer dan 48 uur).

De Inspectie JenV zal de komende jaren de opvolging van de aanbevelingen monitoren.

Hoogachtend,

E.G.M. Huijzer
Waarnemend inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid

²⁵ In een systeemtest worden de onderdelen van de hoofdstructuur van rampenbestrijding en crisisbeheersing beoefend aan de hand van een fictieve ramp of crisis. Op grond van artikel 2.5.1 Besluit veiligheidsregio's zijn de besturen van de veiligheidsregio's verplicht om jaarlijks een systeemtest uit te voeren.

BIJLAGE

Methodiek: Verricht toezicht door de Inspectie JenV

Tussen begin februari en eind november 2024 heeft de Inspectie JenV gesprekken gevoerd met crisisfunctionarissen van 24 veiligheidsregio's²⁶. Verder heeft de Inspectie JenV twee netbeheerders geïnterviewd over de wijze van samenwerking met veiligheidsregio's en met DARES (Dutch Amateur Radio Emergency Service), een netwerk bestaand uit radioamateurs die noodcommunicatie kan bieden 'wanneer reguliere communicatievoorzieningen van hulpdiensten uitvallen of ontoereikend zijn'²⁷. De reden waarom de Inspectie JenV in zijn verkenning ook andere partijen naast de veiligheidsregio's heeft meegenomen is dat bij een grootschalige en/of langdurige uitval van elektriciteit verschillende partijen betrokken zijn, zowel in de functionele keten als algemene keten. De functionele keten bestrijkt één specifiek terrein zoals elektriciteit. Partijen in de functionele keten, de landelijke netbeheerder TenneT, regionale netbeheerders en het ministerie van Economische Zaken, zijn verantwoordelijk voor het beheer van het elektriciteitsnet en zijn in eerste instantie aan zet om een crisis in de elektriciteitsvoorziening te verhelpen²⁸. De algemene keten, waar de veiligheidsregio's onder vallen, kan bij een crisis in de functionele keten geactiveerd worden wanneer er gevolgen zijn voor de openbare orde en veiligheid en/of voor andere sectoren. De algemene keten richt zich op de openbare veiligheid en het handhaven van de openbare orde en treft maatregelen richting de bevolking in het kader hiervan.

Naast de genoemde 27 gesprekken zijn aanwezige (operationele) plannen, continuïteitsplannen, convenanten met partners en evaluatieverslagen ten aanzien van stroomuitval opgevraagd bij de veiligheidsregio's.

De gespreksverslagen en de documenten zijn door de Inspectie JenV op twee manieren geanalyseerd, per thema en per regio. In de laatstgenoemde analyse zijn de bevindingen per regio afzonderlijk bekeken om te achterhalen of er regio's zijn die structureel beter of minder goed zijn voorbereid op stroomuitval. Dit bleek niet het geval. Bij elke regio zijn er thema's waar het al beter loopt en thema's waar verbetering op noodzakelijk is. Vanwege deze variëteit en in het kader van de vertrouwelijkheid van de gesprekken wordt in deze brief niet verwezen naar de bevindingen per veiligheidsregio, maar is er gekozen voor een thematische indeling.

²⁶ De Inspectie JenV heeft in 2024 accountgesprekken gevoerd met alle 25 veiligheidsregio's, maar bij één regio is het onderwerp (langdurige) stroomuitval niet besproken.

²⁷ Bron: [DARES – Dutch Amateur Radio Emergency Service](#)

²⁸ Bron: Nationaal Crisisplan Elektriciteit

<https://www.nctv.nl/binaries/nctv/documenten/publicaties/2022/03/15/nationaal-crisisplan-elektriciteit-2021/nationaal-crisisplan-elektriciteit-2021.pdf>